

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

2 Nunquid imperator sit dominus orbis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

pos, &c. ubi legitur sacerdotium & imperium dona esse Dei, a superna collata clementia. Hec ergo non animaduertunt, qui aiunt rempublicam civilem ab spirituali scilicet à Summo Pontifice facultate suam mendicare. Quorum est Bart. super Extrauagan. Ad reprimendum.

Ante diluuium fuit ciuitas aliqua libera principatus.

Argumenta ergo in contrarium nullo sunt pondere, nam etsi homines naturaliter liberi creati fuerint eiusdem tamen nature instinctu, seu ciuilia animalia, quo re pro naturali appetitu conseruent. Reges ac Principes sibi presciciunt, quibus obtemperantes, tutius felicitiusque uiuant. Et quauis in Bibijs ante Diluuium nullus legatur princeps, est tamen uero proximum, illos Patriarchas illic recensitos, monarchas extitisse, uel illis de ciui. Dei, ait de Cain Aug. qui ciuitatem condidit, uel gentes illas Aristocratiam aliamue gubernationem habuisse. Quod autem de Nemrod, subiicitur, factemur & tyrannis inuasas respublicas. Nam etsi potestas principum ordinatio Dei sit usurpatio tamen earum quando violato iure fit non est a Deo precipiente, sed tamen id in punitionem subditorum permittente, de quibus per Oseam cap. 4. ait Deus, regnauerunt, & non ex me principes extiterunt, & non cognoui, & Job. 34. Qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi. Et Prouer. 28. Propter peccata terrae multi principes eius. Quemadmodum & potestatis usus quando legitime fit in spiritum Dei est. De hoc. n. usu peculiariter illud intelligitur Prouer. 8. Per me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt, nam de alijs (quod lib. 1. citauimus) lamentatur Isaias cap. 10. ubi ait, Vae qui condunt leges iniquas: quae re uera Deo non auctore, sed permissore instituitur. Ad aliud de Saule & Dauid conceditur, quod etsi illos tantum diuino iure positio Deus instituit, ordinauit tamen iure natura: ut alij a republica eligerentur. Quod autem de Christo asserunt, qui asserunt filios esse liberos nequam sic audiri potest, ut Christianos omnes principum potestate liberauerit, quandoquidem eius. Apostoli nos admonitos curauerint, ut eisdem obsequeremur, sed id peculiariter sacerdotibus competit. Quod ad praesens nihil attinet negotium.

ARTICVLVS II.

Utrum imperator sit dominus orbis.

Postquam fundamenta Reipublice ciuili in perfunctorie iecimus sequitur ut hoc art. secundo ad id quod de imperatore proposuimus, descendamus, an scilicet sit dominus totius orbis? Et arguitur a parte affirmatiua. In primis (ut extra de maiorit. & obed. c. solite habetur) Summus Pontifex & Imperator duo sunt in orbe luminaria magna. Summus autem Pontifex, unus est totius orbis in spiritualibus, quia deicit uniuersae corporis Ecclesiae unum esse caput, ergo eadem fuit ratione congruens, ut in temporalibus esset unum caput quod nequit aliud fingi quam Imperator. Accedit huc tam ius canonicum, quam ciuile est. n. tex. Hier. 7. i. can. In apib. ubi ait, quod sicut in apibus unus est princeps, & inter gnos dux una, sic imperator unus. Et C. de bonis quae libe. & c. l. cum multa, imperialis forma omnes supereminet alias. Et ad leg. Rodiam de iactu l. de preceatio, ait Antonius. Ego mundi dominus & Extrauagan. Ad reprimendum quomodo in l. ex maiest. & c. ait Henricus Cael. In tranquillitate Romani Imperij totius orbis regularitate requiescere. In contrarium autem facit lex, Cunctos populos C. de sum. Trin. & f. de cath. ubi Iulianus ait, Cunctos populos, quos clementiae nostrae regit Imperium quibus uerbis limites Imperio suo circumscribit.

De hac questione bipartiti sunt uiridij iuris doctores. Nam Host. & Io. And. & ut fertur) Itali opinionem sustinent, quod sit uniuersalis orbis dominus. Et peculiariter Bal super citata, cunctos populos. Et Bar. l. Hostes. ff. de cap. & post l. i. euer. Vbi addit, forsitan qui negauerit haereticum incurrere, eo quod Luc. 2. legitur edictum à Caesare Augusto exiisse ut describeretur uniuersis orbis. Et in fronte tract. super Extrauagan. Ad reprimendum idem reperit ueluti de hie. At uero Faber super eandem, l. Codicis & ultramontani contrariam tuentur sententiam. Veruntamen quia de re hac sola legum citatione controuersantur quae amphibolis loquuntur uerbis, opus est, rationibus earum mentem eruer.

Est ergo huius articuli conclusio, licet impe-

Sententia
auctoris

imperatoria maiestas donum institutioque. Desistit, tamen quod totius orbis imperio fulgeat nulla sit ratione credibile. Prius membrum satis supra confirmatum est, posterius ergo demonstrare restat. Et ne vergi significatio ancipites nos teneat orbem appellamus, totum terrarum a quarumque globum & ambitum; nam orbem Romani appellabant illam terræ portionem sibi cognitam, quam suo imperio subiugauerant, de quo alia est quæstio, sed in sensu, quem verba faciunt, probatur conclusio. Et loquimur (ut supra diximus) de dominio iurisdictionis, nam de rerum proprietate iam id priore conclusione superioris articuli negatum est. Igitur quamvis neganti hanc imperij infinitatem, opinionem suam probare non incumbat, sed qui asseruerit, provinciam subeat tale ius demonstrandi, nihilominus pro assera conclusione arguitur. Si imperator esset Vniuersi dominus, aut id sibi iure diuino competere, aut naturali, aut humano, gentium videlicet aut civili, nullo autem illorum, ergo, &c. Primum, quo de iure diuino positum ut a naturali distinguitur, arguamus, Sauli quidem, Davidique & eius profetia sacra referunt oracula concessa fuisse regna, quippe quos Deus ipse ore suo instituit, præterea nemini. Ius autem naturæ nude consideratum nullum mortalium cæteris dominio prætulit. Omnes enim nascuntur liberi, ut iam monstratum est. Confirmatur autem hæc veritas. Si vagi homines dispersique viuerent, nullus esset cæterorum dominus, dum ergo in vides & oppida sese receperunt, nullus iure naturæ erat reliquis superior legali dominio, quo reliquos posset legibus cogere, sed tantum naturali, quo ingenio præstantes rudibus dominantur, qui (ut dictum est) vi non vigent coercitiua, ergo si aliquis est dominus orbis, is creatus est auctoritate & concessu reipublicæ, quo pacto dictum est diuinitus esse ordinatam potestatem civilem. Quod autem hoc modo non fuerit creatus, probatur. Ad hoc, quod aliqua reipublica Regem sibi vel imperatorem instituit, in quem suam transferat potestatem, requiritur publicus eius consensus, ut saltem maior pars in talem consentiat electionem. Vniuersus autem terrarum ambitus nunquam talem fecit consensum, nec vero pars decima si mentis oculis

Antipodas cunctasque nationes in gyrum lustraueris, ergo nunquam vnus exiit dominus orbis. Neque Romanorum Cæsarium nomen & fama vsque ad Antipodas & Insula res nobis repertos vnquam penetravit. Secundo arguitur. Dato vniuersas mundi nationes vel in vnum locum conuenire possent, vel per literas conueniri, ut vnum eligerent Monarcham, id tamen minime iure naturæ expediebat. Aristot. nanque Polit. 7. cap. 4. docuit reipublicam non esse meliorem eo quod maior, sed tantam debere sub vno principe agere, quantum ipse per se vel per suos posset commode administrare. Veluti nauis neque iusto minus navigationi apta est, nec si duorum esset stadiorum, posset commode gubernari. Et August. lib. 4. de Ciuit. Dei, cap. 15. Iniquitas, inquit, ampliora fecit regna. Et per domitis gentibus dilatare regnum, malis videtur sollicitas, bonis necessitas, nempe quod hostium iniquitas cogit, ut bello supprimantur, nostro que adhibeantur imperio. Hæc ferme illic. Est enim Rex anima regni, vnde sicut auctore 2. de Anima, eodem Philoposo, nõ potest quæuis anima quantumcunque animare viuificat eque corpus, sed quorumcunque natura constantium præhæta est methodus & mensura, quæ neque formica ad hominis proceritatem augeri potest, neque homo ad illam, quæ est elephantis, sic neque princeps calore suo totam potest reipublicam nationibus ac regionibus vastissime dispersam fouere, ut valeat, quæ quaque provincia sunt, nosse, emendare, corrigereque ac disponere, vnus namque non potest vndeunque orbis nuntios breui tempore suscipere, neque quocunque gentium prætores suos, ministrosque alios dimittere, & quæ vbique fiunt, castigare, immo neque eius metus ad tam vastam locorum spacia potest pertingere. Igitur cum potestas sit propter vnum, si vnus amplissima huius potestatis non est possibilis, sit, ut vana fuerit talis institutio; Deus autem & natura nihil faciunt frustra. Sed sit qui contra hoc insurgat. Christus prudentissime instituit vniuersalem vicarium mundo, ut in primo a gō dicebamus, cur ergo non potuit per vnum idem mundus in temporalibus gubernari, sicut in spiritualibus? Respondetur multo esse rationem disparatam. Nam Christus fuit vniuersalis Redemptor.

Aristot.
Princeps
in eos tā
tū rectè
imperat
quos cō
modè
admini-
strat ipse
est.

OTO
LURE
GILUS
DIE
13

Notanda
differen

ria inter
principa
tū Ecclē
& Cō
uilem.

demptor, ac subinde Rex vnicus Regni
colorum toto orbe diffus, qui sua infinita
virtute cuncta disponit. Et ideo potest per
vnum vicarium totum regere orbem eo
vel maxime, quod sub illo vicario instituit
ordinarios Patriarchas, Archiepiscopos
aliosque Antistites, ac sacerdotes, qui affla
tu Spiritus sancti spiritualia administrarēt,
de quibus rebus non est necesse tam crebro
in vniuersale Concilio omnes cōire, sed
satis est eius sanctiones quocumque dimir
ti. Reges autem qui à suis regnis potesta
tem recipiunt, non est cur ab vno omnes
dependeant in toto orbe. Tertio arguitur.
Si vnus est orbis vniuersalis in temporalibus
monarcha, vel hoc introductum fuit
iure nature ante Christianismum, vel iure
Euangelico. Non primum, quia ante na
tum Christum viguerunt tres illa monar
chia scilicet Chaldaeorum, Persarum, &
Græcorum, quibus, seculo propemodum
Christi successit quarta Romanorum, has
quippe in illa statua inspexerat Daniel, vt
legitur e. 2. sue prophetic. Nulla autem illa
rum fuit totius orbis domina, sed natio
num, quæ certis erant limitibus circumscri
ptæ. Christus autem in Euangelio de civili
bus monarchis nihil disposuit, aut muta
uit, quare neque Papæ hoc commisit, nisi
ratione prædicta, in quantum spiritualium
finis id exigeret. Quantum ergo nihi su
mo vtilidum argu. ex cap. per venerabilem
qui filii sint legi. Vbi Innocentius ii. fa
tetur, Re. gen. superiorem in temporalibus
minime recognoscere. quod licet gl. id de
facto intellegat, non autem de iure, profe
cto non probat, quia caput quod citat, in
apicibus id non concludit, vt confestim
parebit. Et quamuis interpretet verbum
peculiariter intellegant de Rege Franciæ,
textus tamen hunc non patitur limitem,
nam absolute de rege loquitur quatenus
rex est. Haud quidem negauerim. Imper
atorem Christianis regibus esse superio
rém. Est enim fidei protector ac propur
gator, per Pontificem ad hoc coronatus,
& ideo in causis fidei scilicet tam ad ini
micos crucis arcendos & abigendos, quam
ad restringenda schismata, potest Christia
nos reges conuocare. Quo autem in ordi
narijs causis ad illum fiat prouocatio, nõ
est in vsu nisi in ciuitatibus nationibusque
ac prouincijs imperialibus. Existit autem
argumentum, quod cæteris vrgentius cen

Nemo
superior
rege in
palib.
Quo im
perator
sit Chri
stianis
regib. su
perior.

setur contra hanc (quam arbitror) verita
tem, idque sumitur ex Augustino. libr. 5
de Ciuitate Dei cap. 12. & 15. Vnde multi exi
stimat elici de iure diuino imperatorem ef
se mundi dominum. Ait enim quod cum
diu fuissent regna Orientis illustria, voluit
Deus & Occidentale fieri, quod tempore ef
set posterius, sed imperij latitudine, & ma
gnitudine illustris, idque Romanis con
tulit, qui pro suo modo boni erant. Deus er
go illis dedit imperium (vt etiam Opuicu.
de regimin princip. li. 1. ait S. Thom.) ob
suas scilicet morales virtutes, quantum
illi non promeruisse felicitatem æter
nam, potissimum propter amorem patri
æ, zelumque iustitiæ, ac ciuilem bene
uolentiam, Accedit autem, veluti huius
sententiæ robur, quod neque Syluest. Chri
stianissimo Constantino, neque Theodo
sio Ambr. scrupulum iniecerit vllum, vt im
perium abdicassent. Ad hoc autem non
vno respondetur modo. In primis sæpe
adno. au, quam fuerint Augu. hoc loco su
nistræ vulgo intellectus, haud enim asse
rere cogitauit, quod Deus quasi præmium
suarum virtutum imperium Romanis ad
iudicauerit. Ex professo nanque ambo
bus capitulis citatis monstrare contendit,
quidquid illi faciebant, intuitu mundanæ
gloriæ, siue nominis ampliandi gessisse,
quare aut neminem aut vnum aut alteri
censeri fuisse vere studiosum pro eo quod
appetitum ille peccatum erat, saltem venia
le. Quapropter licet Caronis, inquit, virtus
propinquior esset veræ virtuti, quam vir
tus Cesaris, neutra tamen fuit proprie vir
tus, ob peccatum autem Deus nullum re
pensat præmium. Sed ait Deum illud iullo
iudicio permisisse, eodem modo quo ait Chri
stus eos qui iustitiam suam faciunt eorū
hominibus, recepisse mercedem suam,
nempe ab hominibus ipso permittente re
tes naturali cursu disponente. Vnde post
verba citata in calce cap. 12 ait Quia pro
vno isto vitio, id est amore laudis pecuniæ
cupiditatem & alia multa vitia comprin
ebant, concessit illis Deus illud imperium.
Si ergo pro vitio, non aliter intelligitur
concessisse quam permittendo. Denique ad
idem propositū cap. 14 sic concludit. Non
est quod de summi & veri Dei iustitijs con
querantur. quia perceptorum mercedem
suam. ad Euangelium nimirum alludens,
de his qui ob vanam gloriam operantur
H. od

Haud ergo eos Deus fecit dominos, ut Saul
lem aut Davidem reges, sed vel iure belli,
vel per suam tyrannidem id permitente.
Præterea, quamvis prave super hoc intelli-
geretur Augusti. ac si vellet Deum tanquã
legitimatum virtutum mercedem contru-
lisse Romanis imperium, non de alio lo-
quebatur imperio, quam de illo quod ante
a fuerat Orientale, in Caldæis scilicet, &
Pæris, & Græcis: illud autem nunquam
fuit vniuersale totius orbis, sed regionum
quarundam. Et ideo subdit Romanorum
imperium fuisse extensius, non tamen ro-
tius globi. Scio Bart. tracta illo citato su-
pra, extra. cap. 5. ad reprimendum contra-
riam tenere sententiam. Regem Nabucho-
donosor, regem fuisse vniuersalem orbis,
citans illud Dan. 2. Tu rex regum es. Deus
caeli regnum, & fortitudinem, & imperiũ,
& gloriam dedit tibi. Illud autem hoc tan-
tum significat, quod erat regum uncognito-
rum maximus, ut ait Nicolaus, haud tam-
en quod dominium, & imperium in to-
tum haberet mundum. Profecto si funda-
mentum imperij Christiani simius non
esset, quam quod Orientales subindeq. Ro-
mani vsu parant in orbe, exil us esset & in-
firmus, quam ut turas reddere posset im-
peratorum conscientias. Ambigere nanq.
nemo potest quin ius potissimum habue-
rint in armis, atque adeo potentatum pot-
tius, quam iure pœteritis gentes suppe-
ditauerunt. Nam etsi aliquæ nationes le-
gantur ob fœdera rupta, bello ab ipsis la-
cessite, fuerant tamen fœdera illa extorta,
quæ frangere nefas non erat. Quid enim
iuris habebant in remotissimas gentes? &
ut alias mittamus, in terram Israhel? quam
Deus illis promiserat & concesserat, & qui-
bus lege prohibuerat (ut legitur Deut. 17.)
ne regem facerent alienigenam. Neque ve-
ro Christi verbum. Quod est Cæsaris, date
Cæsari, in contrarium vllò a culeo pugnat,
illie enim non approbavit Cæsaris domi-
natum, sed eximere se volens ab illo iudi-
cio, ius tantum naturæ retulit. Si quid
Cæsari deberis, soluite, sed in primis Deo,
quod illi debitum est. Sed hoc est quod
multi non animaduertunt, nempe quod
cum ob peccata forsan illarum nationum,
permisisset eos Deus sub iugum Romano-
rum venire, inferant iure ipsos illas sube-
gisse, cum re vera nullo sit consequentia
iuris. Tradidit enim Deus sæpe Israheliticũ

populum in manus Philistinorum, &
Chaldaeorum, & tamen error esset aper-
tissimus affirmare ius factum fuisse illis de-
bellandi illum populum, & in captiuitate
redigendi. Ad hæc, Iulius Cæsar priuata
auctoritate rempublicam perualit, ac
subinde per iniuriam eius obtinuit domi-
natum, de quo supplicum capitis pertulit.
Ius ergo legitimum Christiani imperij,
hoc est quod vel in Augustum, ut fertur,
vel Christianos post successores, ut in Con-
stantinum respub. consensus, cuius consen-
sus legitimus est Christianorum imperator.
Hic ergo prius a Græcis eligebatur, postea
vero anno Domini DCCVI. pontificia
auctoritate translata est electio ad Germa-
nos, ut ad perpetuam memoriam scriptũ
est, capitu. venerabilem. de electio. Igitur
ut rem summam concludamus, iure opti-
mo est vnus Christianorum imperator, se-
licetissimo & inuitissimo. Quod tamen ro-
tius sit orbis dominus, neque ratio neque
ius patrocinatur, nam pars quæ consen-
sit, perexigua erat respectu totius orbis.
Quare iure reclamante naturæ non po-
tuit illa Antipodibus reliquisque regionibus
imperatorem pœficere. Papa vero,
quia ut articul. proxim. dicebamus auctori-
tate Christi non est rex in temporalibus,
nisi quatenus ad finem spiritualem sunt
necessaria nusquam legitur tale imperium
ampliasse.
Ad argumenta in contrarium, ut docto-
ribus respondere incipiamus, re vera Bal-
(si quæ dicta sunt, respexeris) ne quidquid
conatus est contrariam sententiam in iure
naturæ fundare, neque vero mirum hoc
est, cum ad iuris prudentes non attineat
ius naturæ perpendere. Sed multo (ut cum
bona venia dixerim) absurdus Bart. ad
ius Euangelicum supra suam facultatem
gressum fecit, vbi hæresim censuit, negare,
propter verbum Luca, imperatorem
esse dominum orbis. Euangelista nanque
hanc tantum historiam nude retulit quod
exierit edictum a Cæsare Augusto ut de-
scriberetur vniuersus orbis, nullatenus, tam-
en affirmat edictum illud legitimo iure
p̄dixisse. Perinde est si inferas. Regius Psa-
ltes affirmavit, Dixit inspiens in corde suo,
non est Deus, ergo affirmavit, non esse
Deum. Quinimo si mysterium mediteris,
apertius v̄ Euangelista edictũ illud cõde-
nasse. Apparet namq. spumofam illam Au-
gusti

Iulius Cæsar p
iniuriã
domina
tus est.
Ius Chri
stianitum
perij.
Impera
toris ele
ctio a
Græcis i
Germanos trãf-
fertur.

Ad argu
mentu.

OTO
LITTE
GIBUS
DIE
13

Ius spe
rorũ
anoquo
rũ ponti
ficũ in
armis
fuit.

Chri nõ
abeant
dũntum
in iuda
ca.

gusti insolentiam in hoc retulisse, admoneret, non ipsum (ut se iactabat) sed illum qui nascebatur, esse orbis dominium, quippe quem, & legibus vniuersum obligauit, & in iudicium est demum conuocaturus. Præterea, neque illic nomine vniuersi orbis intelligitur totus globus. Haud enim tam fuisse Augusti mentis inops, ut iuberet describi Antipodes atque alias totumque orbem a se distantes sibi que inauditas nationes, sed vocabat vniuersum orbem, vniuersam ditionem suam, quæ latissime patebat. Quo idiomate & nos Insulas & Continentem vastissimis spatij iacentem. Nouum orbem, Nouumque mundum appellamus. Sic enim frequenti erat Latinis in vfu appellare orbem, orbis portionem. Vt Lucanus in tertio.

Ignotum vobis, Arabes, venis in orbem.
Pecius autem in supradicta extrauag. idem Bart. ad reprimendum impingit in Paulum. Ait enim Apostolus Roman' 13. nihil aliud quam. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Refert vero ipse eos, qui Romano Imperio non obtemperant, diuina præcepta demoliri, vtpote quibus iubetur. Omnis anima Romanorum principi sit subiecta Paulus enim non loquebatur de Romano principe, sed in genere de omnibus potestatibus, ut suis singuli præfectis obtemperarent. Adiectio ergo illa, præuaricatio fuit sacre scripturæ. Ad illud autem in fronte quaestionis citatum, capit. solinæ. iam satis responsum est. Vbi explicuimus, quomodo potestas spiritalis, ac civilis duo sunt luminaria. Sol tamen totius orbis immediata à Christo oriens diuino iure positiuo. Luna vero ab eodem Deo mediante iure naturæ per rempublicam dimanans, quæ tamen non potuit vnus eligere totius orbis, sed Christianismi. Illud autem Hieronymi can. in apibus hoc tantum docet, quod sit vnus Imperator vnus reipublicæ, haud tamen affirmat vniuersum orbem sub vno Imperatore degere in temporalibus, sed quod in toto Christianismo est vnus, ad quem etiam Imperia Turcarum, & Sarracenorum regna, quæ Christiani iuris fuerit, attinent. Quia neque inter apes vnus est dux omnium, quæ sunt in orbe, sed cuiuslibet alucaris vnus. Quod autem ex l. cum multa. citatur Imperiale fortunam cæteris antecellere, id fatemur

ingenue, quia est omnium præstantissima, haud tamen inde fit, cunctis totius orbis vnicum dominari. Est enim regalis dignitas excellentior Ducatibus, ac Marchionatibus omnibus, non tamen Rex vnus cunctis præ est ducibus orbis, sed illis qui in regno suo vitam viuunt. Verbum autem Antonini in l. deprecatio. negari non potest arrogantiam re dolere, quis enim citra talem notam dicere potuit. Ego mundi dominus? vni namq. Deo est illud proprium. Et ideo illius assertio nullam facit fidem. Modestius namque longe ait in contrarium citatus Iustinianus. Cunctos populos quos clementiæ nostræ regit imperium, quia quidquid glossematum committantur interpretes, syncerus tamen sensus est, quod voluerit suum Imperium non solum de iure, sed de facto limitibus circumscribere. Et l. in nomine Domini. C. de offi. præf. præ. Afti terminos quoque nominat regionum suarum. Et infli. qui modis ius patriæ præc. solu. si ab hostibus ponitur limes imperij, vnde deriuatur nomen postliminium. & l. Mercatores. C. de comer. distinguit inter suos & regis Persarum subiectos. Et clement. Pastoralis de sententia & re iud. ut Papa præscribere terminos imperij. Illi ergo qui respondent quosdam aut præscriptione aut priuilegio esse exemptos, deberent prius fundere vniuersale eius dominium in totum orbem, ut inde inferrent quotquot modo extra imperium agunt, particulari iure esse exemptos. Super al. a vero lege, citati in Extrauag. Ad reprimendum, multa Bart. comminiscitur, Imperatorem affirmans esse vniuersale. Orbis dominium, atque hoc per Pontificis summi institutionem, quod profecto neququam vllus Cæsarum admisit neque docet ratio, nam ut supra dictum est, per electionem civilis reipub. descendit civilis potestas. Sed eodem modo intelligendus est hic totus orbis, quo supra dictum est, scilicet amplitudo portionis illius mundi tunc notæ, quæ Romano imperio patebat. Vel forte vult dicere Cæsar, quod per regularitatem imperij Romani non solum eius subditi in tranquillitate erant, verum & extranei reges metu eius deterriti conquiescebant. Haud enim occultate inspicit Bartol. quemadmodum civilis potestas per ius naturæ, perque ideo reipublicæ constitutionum a Deo descenderit, atq. adeo neque

neque ante aduentum Christi vnum fuisse totius orbi Monarcham, neque vero eundem Seruatorem nostrum ius gentium hac parte demutasse. Deposcere hic series videbatur, vt de singulari dominio, quod Catholici Reges erga infideles illos occidentales a quinquaginta hic annis inuentos habent, quæstio adhiberetur, fuisset ramen nimis longa, quam ideo in libello de ratione promulgandi Euangelium, quem paratum habemus, disputandam repositimus.

QVÆSTIO V.

DE TRANSLATIONE dominiorum.

ARTICVLVS I.

Vtrum sua quisque voluntate, naturali iure valeat rei sua dominium in alterum transferre.

QVÆSTIO hæc demum postrema de dominiorum translatione, ad materiam restitutionis proximè appropinquat. Obligatio namque restituendi ex ratione, & modo quo translatum fuerit dominium, dependet. Quæritur ergo primo, vtrum sua quisque voluntate naturali iure rei suæ dominium valeat in alterum transferre? Et arguitur a parte negatiua primo: Si pro sua quisque voluntate transmittere possit dominium, sequeretur actum quoque solo mentis interno id posse, quia mentalis conceptus vera loquutio est, cuius voces secundum Aristotel. 1. De interpretatione, sunt signa, qua vtique ratione votum Deo mense factum validum est. Si ergo voce quisque donare potest, sic vt & mente possit, consequens tamen videtur falsum: nam matrimonialis consensus per quem vtrique coniugum alteri se tradit, nisi voce extra, aut nuptibus explicet, minimè solidus est. Secundo: Si id vnuslibet ius naturale indulgeret, vt suæ esset arbitri voluntatis in rerum suarum dominij transferendis, sequeretur eiusmodi voluntatem nevtquam civili lege posse cohereri: nam humane leges,

vt lib. 1. & 3. monstratum est, nullum obtinent contra ius naturæ vigorem, consequens autem creberrimus vnusquisque bene institutæ Reipublicæ status ostendit esse falsum. Prohibentur namque minores ætate viginti quinque annorum sua alienare bona, vt patet ff. eodem titulo, l. prima. Item legibus quorundam Regnorum particularibus sic sunt maiora iura instituta, vt eorum possessores nequeant vincularia bona dissipare. Item neque Ecclesia bona alienare pro libito potest, aut prælatus, aut Capitulum, nisi de certis causis, certisque præscriptis modis, vt patet ex Decretis Leonis 12. quæstio. 2. cano. sine exceptione. & toto titulo de rebus Eccles. non alien. Tertio, Si vnusquislibet posset suo arbitrio rem suam alienare sequeretur eundem perinde posse pretij mercedisque dominium pro turpi in alterum traducere. Consequens tamen est falsum. Nam qui corumpendo iudici, aut assassino, vt hominem occidat, aut peruersuram, aut per simonias quidquam confert, etiam si vltro id faciat, dominium non transfert, vt iura sanctè deceperunt, ergo ius naturæ non est, vt quisque possit liberè sua donare. Neque verò defunt qui idem de meretrici sentiant, quæ merito sui corporis nullius potest mercedis dominium recipere. Quarto arguitur, iura nonnulla particularia in Hispania, atque in alijs quibuspiam Regnis animum cohibent parentum, ac præcipuè sacerdotum, ne spurijs suis filijs quidquam suorum bonorum impertiantur, & tamen si ius naturale libertati cuiuscunque concederet suam distrahere substantiam, leges illæ nulla se aequitate protegerent, ergo libera alienatio non est iuris naturæ. In contrarium est iuris auctoritas, Institut. de rerum diuisio. §. Per traditionem, & ff. de acquir. rerum dominio. Iqua ratione §. literæ qua habetur nihil esse tam conueniens naturali aequitati, quam voluntatem domini volentis rem suam in alium transferre, ratam haberi.

Quæstio, vt dicebamus, per quā necessaria est cognitio ad materiam nō modo restitutionis, verum & totius iustitiæ commutatiue. Ad cuius intellectum primum omnium nosse operæ pretium est, duobus tantū modis posse transferri dominium, nempe, aut domini voluntate, aut lege. Dico duobus tantum

Argu. 3.

Argu. 4.

Argu.

Argu. 2.

OTO
LITTE
gibus
DIE
13